

El mètode Montessori, a casa

14 idees explicades per la pedagoga Ève Herrmann per fer amb infants a partir de dos anys

"Allibera el potencial de l'infant i ell transformarà el món." El que defensava Maria Montessori (<http://www.catorze.cat/noticia/3801/maria/montessori/nens/liures>) (1870-1952) és el que posa a la pràctica la pedagoga francesa Ève Herrmann al llibre *100 activitats Montessori* (<http://www.llibres.cat/products/405225-100-activitats-montessori.html>) (Estrella Polar). Cadascuna d'elles està pensada per dur-se a terme a casa amb infants que tinguin com a mínim dos anys. L'objectiu és ben bé el que defensava l'educadora italiana: acompanyar-los en la descoberta del món, ajudar-los a tenir cura d'ells i de l'entorn, i fer-los guanyar confiança i autonomia.

Foto: PROOleg Green

1. Col·laborar

Quan es tracta de tenir cura del nen, li acostumem a fer tot: banyar-lo, vestir-lo, posar-li les sabates; és més ràpid per a nosaltres, però per a ell no resulta gaire gratificant. Corre el risc de créixer pensant: «Necessito els meus pares». Però el que volem és justament que el nostre fill

tingui confiança en la seva pròpia capacitat de prendre consciència d'ell mateix.

2. Reorganitzar la casa

Per tal que el nen pugui fer de manera autònoma petites activitats senzilles com rentar-se les mans o pentinar-se, haurem de repensar l'organització de la casa. Al llarg d'un dia, observem el nen, decidim què pot fer ell sol sense haver de demanar ajut i modifiquem l'entorn on es fan aquestes activitats. Sovint tenim tendència a subestimar les capacitats reals del nen; serà deixant-lo fer i observant-lo com ens adonarem d'allò que realment és capaç de fer. Aquestes modificacions, que per a nosaltres no seran més que petits canvis, suposaran per a ell un gran pas endavant: «He decidit rentar-me les mans, puc fer-ho sol». Així, quan el nen prengui una decisió podrà actuar-hi en conseqüència. Creixerà com una persona capaç i responsable i sabrà que té la confiança dels pares. Aquestes bases seran fonaments sòlids per a la seva vida adulta.

3. La roba de l'endemà

A la nit, després del bany, al nen li semblarà divertit preparar la roba per a l'endemà. Per això necessitarem una cadira (o un galant de nit). Després de triar les peces, les haurà de col·locar en ordre: el jersei sobre el respall, els pantalons o la faldilla al seient, etc. Podem ajudar-lo preguntant-li: «On posaràs els mitjons? I la faldilla?» Aquesta activitat l'ajudarà a construir el seu esquema corporal. És també un moment de col·laboració i de discussió que li permetrà enriquir el seu vocabulari: armilla, jaqueta, mitges, camisa... Quan encetem aquesta activitat, és convenient que la realitzem diversos dies seguits per tal d'integrar-la a la seva rutina quotidiana. Cap als quatre anys, el nen haurà creat l'hàbit de preparar la seva roba sol i li agradarà ser capaç d'encarregar-se d'aquesta tasca.

4. Aprendre a fer servir el vàter

Durant aquesta etapa són necessaris l'atenció dels pares i un entorn adaptat. Serà la primera gran col·laboració entre el nen i l'adult amb un objectiu educatiu. Des que el nen es manté dret ja podem canviar-lo en aquesta postura. Així, podrà participar en l'acte: traient-se el bolquer, llençant-lo, posant-se'n un de net. Haurem d'estar atents als senyals que indiquin que el nen està llest per iniciar el procés perquè necessitarà tot el nostre suport i la nostra perseverança. El període sensible se situa entre els 12 i els 18 mesos. Si el deixem passar, aprendre a fer servir el vàter serà més complicat.

Quan comenci l'aprenentatge, preparem, al lavabo, un raconet agradable amb un orinal i una cistella amb uns quants contes, paper de vàter i una calceta o calçotets nets. Després li proposarem que s'hi assegui de manera regular per crear-ne l'hàbit: abans de dinar, abans de la migdiada, abans d'anar a dormir, abans de sortir de casa. Observant el nen sabrem decidir quin és el millor moment per proposar-li i a poc a poc li anirem dient amb més freqüència. Serà així com establirà una relació entre les seves sensacions i el resultat que vegi a l'orinal, i ben aviat serà ell qui ens demanarà d'anar sense bolquer o de seure a l'orinal. Comprendrà també que cal aturar una activitat per anar al vàter.

5. Triar els coberts

Quan buidem el rentaplats, per exemple, podem deixar que s'encarregui dels coberts. Per a un nen de 2 anys serà molt interessant: es prendrà el temps d'observar-los, de buscar el seu lloc i d'ordenar-los per tal que tots mirin cap a la mateixa direcció. Si al començament s'equivoca, evitem reprendre'l. Ben aviat serà capaç de veure els seus errors i de corregir-los i la seva elecció es tornarà més precisa. Si interrompem la seva activitat, correm el risc de trencar-li l'impuls i que li quedi una sensació de rebuig. El nen treballa concentrat en el que fa: els nostres comentaris faran que es desconcentri i desvii la seva atenció cap a nosaltres.

6. Tenir cura d'una planta

Un nen pot aprendre ben aviat a tenir cura d'una altra forma de vida. Encarregar-se d'una planta és un bon començament. En triarem una de ben resistent i li oferirem amb el material que calgui adaptat a les seves necessitats: una petita regadora, una esponja per eixugar l'aigua que caigui, un petit polvoritzador i un pompó de llana. Si col·loquem la seva planta al costat de la resta, se n'ocuparà al mateix temps que nosaltres.

7. Fer la bugada

Hi ha moltes activitats de la vida pràctica que requereixen l'ús de draps. Quan la cistella dels draps bruts està plena, ha arribat l'hora de fer la bugada! Caldran dos gibrells, sabó, un raspall, un taulell de fusta i una pica. Omplirem d'aigua el primer gibrell. Mostrarem al nen com ha de rentar els draps: posant-ne un pla sobre el taulell, afegint-hi sabó i després raspallant-ho. Al final el ficarem al segon gibrell. A continuació, serà el torn del nen, si vol. Quan hagi acabat, buidarà el gibrell a la pica i l'omplirà d'aigua neta per tal d'esbandir els draps. Li ensenyarem a fregar-los i a escórrer-los. Si té el material a la seva disposició, el nen podrà fer aquesta activitat sempre que ho desitgi i gaudir del procés.

8. Parar taula

Si teniu la possibilitat d'instal·lar una taula petita, el nen podrà ajudar a parar-la col·locant el seus coberts i també els dels germanets. Aquesta activitat l'ajudarà a fer moviments cada cop més precisos i a millorar la seva coordinació, així com a desenvolupar el seu comportament social tot participant de la vida familiar. Per començar, prepararem estovalles individuals de paper on dibuixarem amb un retolador els contorns dels objectes que hauran d'anar-hi a sobre: els plats, els coberts i els gots. Amb aquesta guia, el nen reconeixerà els elements que ha d'agafar de l'armari i on col·locar-los a taula. En un armari al seu abast, deixarem tots els estris que li caldran: les estovalles, els plats, els coberts i els gots. Quan sigui capaç de realitzar aquesta activitat fàcilment, podrà ajudar a parar la taula dels grans. També podrà portar la sal, el pebre o una petita gerra d'aigua.

9. Rentar els plats

Només serà necessària una adaptació molt senzilla perquè un nen de 2 anys ajudi a rentar els plats, li encantarà! L'ideal és tenir una pica doble, però si no és possible, podem fer servir un gibrell per esbandir els plats. Per començar, convidem el nen a posar-se el davantal. Després omplim d'aigua una pica, amb una mica de sabó de rentar plats, i una altra només amb aigua. Els plats que s'hagin de rentar es col·locaran a l'esquerra. El nen n'agafarà un, el ficarà a l'aigua, el fregarà amb el fregall, l'esbandirà després a l'altra pica o gibrell amb aigua neta i el deixarà que s'escorregui. Quan hagi acabat, podrà buidar l'aigua sobrant i passar l'esponja al voltant de la pica.

Aleshores el deixarem que eixugui els plats amb un drapet i que els guardi. Al principi, això no li serà gens fàcil: podem preparar-li un drap especial pintant un cercle al centre amb retolador permanent. El nen el col·locarà pla i hi posarà a sobre la peça que cal eixugar, sobre el cercle, i l'envoltarà posant-hi les puntes del drap a dins. Per acabar, guardarà els plats i després el davantal.

10. Cuinar amb nens

Cuinar amb el nen és un moment agradable en el qual compartim i transmetem coneixements. El nen participa en la vida familiar i aprèn a fer servir un cert nombre d'estrils. Exerceix la seva motricitat, descobreix textures i olors, i adquireix un vocabulari precís. També pren consciència de la noció d'encadenament: posem aquest ingredient abans que l'altre.

El nen podrà començar per fer activitats molt senzilles: posar en un plat les verdures tallades, rentar les patates, tallar els peus dels xampinyons. A poc a poc, participarà en més i més activitats. Si li preparem tots els ingredients, ràpidament podrà seguir una recepta ell sol.

11. Alimentar la concentració

Per a un nen petit, la concentració és fràgil i pot ser fàcilment interrompuda per un adult amb pressa. Si interferim massa sovint en les seves activitats, el convertirem en una «papallona», amb dificultats per estar-se quiet. Maria Montessori aconsella parar especial atenció als moments en els quals el nen es concentra de manera espontània. Si impedim aquests instants, aquesta eina essencial per a l'aprenentatge no es podrà desenvolupar. I, al contrari, si alimentem la seva concentració, aquesta no farà més que expandir-se.

12. La lectura

Llegir cada dia un llibre al nen és essencial, en particular durant el període d'aprenentatge del llenguatge. Ell va enregistrant llenguatge oral durant tot el dia, i llenguatge escrit quan li llegim. El llibre proposa una altra manera de narrar i utilitza sovint un vocabulari més complex que el que fem servir a diari. La construcció de les frases enriqueix l'estructura del llenguatge; els contes i els poemes desenvolupen el ritme i les sonoritats. La lectura ajuda el nen a organitzar els seus pensaments, estimula la memòria auditiva i el seu imaginari. [...]

Quan els llibres estan disponibles a diferents indrets de la casa, el nen entén la seva importància i sap que pot posar-se a llegir quan en tingui ganes. No barregem les joguines amb els llibres, que no han de ser manipulats de la mateixa manera. Mostrem al nen, des de ben aviat, com agafar un llibre, com passar-ne les pàgines amb delicadesa i com guardar-lo. Ben aviat entindrà que es tracta d'un objecte fràgil i preciós que s'ha de cuidar.

13. Respectar la seva creativitat

Per permetre que la seva creativitat s'expressi, hem d'evitar dirigir els seus treballs d'arts plàstiques. Deixarem al nen tanta llibertat com ens sigui possible per preservar intactes la seva espontaneïtat i la seva expressió personal. Un nen no es dedicarà al seu projecte si no ha sorgit de la seva pròpia voluntat. Només necessita que confiïm en ell.

Evitem també fer comentaris sobre els seus treballs: deixem que ens parli de les seves obres i conformem-nos amb la seva descripció. Si ens diu que és una flor, és una flor, no importa que el seu dibuix ens evoqui una altra cosa. Els nens són artistes que creen per ells mateixos quan no són guiats per un adult. No busquen fer coses «maques». Viuen en el moment present i adoren el procés de creació.

El nostre rol consisteix a mostrar-li una forma respectuosa i intel·ligent d'utilitzar el material, i dependrà d'ell aprofundir els seus coneixements mitjançant l'observació, el treball i la investigació d'altres possibilitats. Aprenent a treballar per ell mateix, el nen desenvolupa la seva capacitat de produir idees originals i l'autoconfiança. No se sotmet al judici dels adults, que frenen la seva creativitat.

Per preparar una activitat artística, el principi és el mateix que per a les altres activitats: tot el material, llest per ser utilitzat, net i en bon estat, es guarda en un lloc a l'abast del nen. Així serà autònom des que sigui capaç de fer-lo servir amb cura. Si encara no és el cas, l'ajudarem, però només en els aspectes pràctics: instal·lar-lo, utilitzar-lo i guardar-lo.

14. La natura

"Deixeu que els nens: corrin a fora quan plou, es treguin les sabates quan trobin una mica d'aigua i, quan l'herba dels prats estigui humida per la rosada, deixeu que els seus peus nus la trepitgin: que reposin tranquil·lament sobre un arbre quan aquest els convidi a dormir a la seva ombra." Maria Montessori.

100 activitats Montessori (<https://www.llibres.cat/products/405225-100-activitats-montessori.html>)

© Ève Herrmann
© de la traducció: Patricia Valero Mous
© Estrella Polar, 2017